

Integrated Thematic Education as a Motivation of Teaching Science Subjects at Primary School

Integrovaná tematická výuka jako motivační prvek přírodovědné výuky na základní škole

Monika ŠINDELKOVÁ; Irena PLUCKOVÁ; Martina ZOUHAROVÁ

Abstract

The paper deals with integrated thematic education at primary school. It can be inspiration for teachers and pupils of the second grade primary school. It points out that an important element in education is motivation. Important aspects of motivation are research, exploration and experimentation. The paper contains the structure of project day "Great Egg Robbery" at primary school. Topic of integrated thematic education is current theme. The research focuses on the use of integrated thematic education at primary schools.

Keywords

integrated thematic education; motivation; science education

Abstrakt

Článek je věnován integrované tematické výuce (dále ITV) na základní škole a může sloužit jako předloha pro tvorbu ITV pro žáky druhého stupně základní školy. Nenásilně poukazuje na skutečnost, že důležitým prvkem ve výuce je motivace. Významnými aspekty motivace u žáků základních škol jsou bádání, zkoumání a experimentování. Příspěvek obsahuje strukturu konkrétního návrhu „projektového dne“ na téma „Velká vajíčková loupež“. Výuka formou ITV je aktuální téma, což je podloženo provedeným orientačním výzkumným šetřením. Dané výzkumné šetření se věnuje využívání ITV na základních školách.

Klíčová slova

integrovaná tematická výuka; motivace; přírodovědné vzdělávání

DOI: <https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.P210-8590-2017-19>

Úvod

Neoddělitelnou součástí učení je motivace. Pojem motivace se ustálil až na počátku 20. století. Jelikož se nepodařilo vytvořit jednotnou definici tohoto pojmu, tak existuje několik formulací, které pojem motivace vymezují. Nakonečný (1996) uvádí, že motivace

je proces, jehož výsledkem je motiv. Jedná se o jakýsi impuls, který má žáky nasměrovat a podněcovat k určitým výkonům a cílům.

Motivaci žáků ovlivňuje řada faktorů např. míra rozvoje sociálních, intelektuálních, emocionálních i psychických kompetencí. Tyto vlivy jsou značně vymezující, proto by měl učitel ke každému žákovi přistupovat individuálně a rozvíjet jeho dominantní stránku. Dle Čápa (2007) dobrá znalost žáků příznivě ovlivňuje emoční klima vzájemného vztahu učitele a žáka, což se odráží v celkovém přístupu žáka ke školní práci a její přípravě.

Lokšová (1999) klasifikuje tři hlavní kategorie, které mají při motivaci žáka ve výchovně-vzdělávacím procesu zásadní význam:

- škola – zásadní význam osobnost učitele a jeho vyučovací styly;
- osobnost žáka – jeho kognitivně regulační systém;
- rodina – celková atmosféra rodiny, vztahy uvnitř rodiny.

Realizace integrované tematické výuky na základní škole

ITV musí mít smysluplný obsah a úplně nejlépe vycházet ze skutečného života a přirozeného světa kolem nás. Žáci by měli být schopni využít svých dosavadních vědomostí a dovedností. Smysluplný obsah by měl být přínosný v životě žáka a měl by také umožnit vyhledávání nových poznatků.

Pro samotného učitele je tvorba a implementace ITV velmi náročná. Učitel musí ITV vytvářet na základě znalostí, dovedností, postojů a porozumění žáků. Dále při této výuce účinkuje v hlavní roli, a to ve funkci organizátora vyučovacího procesu, který za vše zodpovídá.

Téma dané ITV bylo nazváno „Velká vajíčková loupež“. Samotná výuka byla koncipována jako skupinová práce, každá skupina žáků musela absolvovat aktivity na 5 stanovištích.

Názvy jednotlivých stanovišť:

- 1) Možné podoby
- 2) Oddělení výzkumu
- 3) Rejstřík trestů
- 4) Oddělení tělesných trestů
- 5) Naposledy viděno

Žáci měli na každém stanovišti za úkol získat indicii, která je měla dovést k odcizenému vejci. Na každém stanovišti museli vykonávat různé úkoly s odlišnou náročností. Časová dotace na každém stanovišti činila 20–25 minut. Na úvod byl žákům předán telegram, který je nenásilnou formou uvedl do daného tématu.

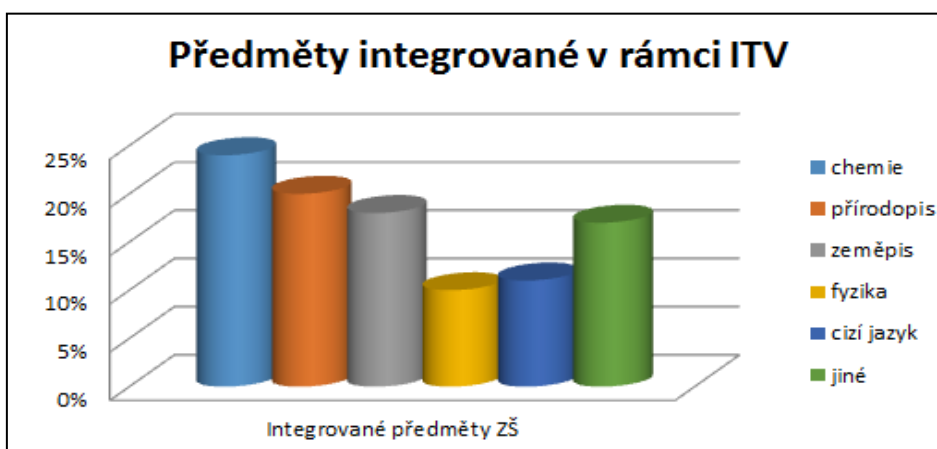
Orientační výzkumné šetření

Orientační výzkumné šetření se zabývá využitím ITV ve výuce žáků druhého stupně základní školy. Toto orientační výzkumné šetření bylo provedeno formou dotazníkového šetření. Cílem orientačního výzkumného šetření bylo zjistit, zda se žáci s ITV setkávají a jaké předměty nejčastěji daná výuka integruje. Počet respondentů je 86, jedná se o žáky 8. ročníku základní školy (dále jen ZŠ). Do daného šetření se zapojily čtyři ZŠ v Jihomoravském kraji. Výběr respondentů byl proveden pomocí stratifikovaného výběru. Každý respondent obdržel krátký papírový dotazník.

Výsledky orientačního výzkumného šetření

Předložené orientační dotazníkové šetření ukazuje, že se žáci 8. ročníků ZŠ s formou integrované tematické výuky setkávají minimálně jednou ročně (více jak 78 % respondentů). ITV vždy integruje více konkrétních vyučovaných předmětů na ZŠ. Nejčastěji se jedná o přírodovědné předměty. Tento fakt byl potvrzen i respondenty, více jak 46 % jich uvedlo, že ITV se kterou se měli možnost setkat, integrovala výhradně přírodovědné předměty (např. chemii, přírodopis, fyzika a zeměpis). Objevilo se 31 % respondentů, kteří se v rámci ITV setkali s humanitními předměty (např. cizí jazyk, hudební výchova či pracovní činnosti). Největší procentuální zastoupení z přírodovědných předmětů má předmět chemie (24 %), na druhém místě je předmět přírodopis (20%).

Graf 1. Procentuální zastoupení předmětů integrovaných v rámci ITV.

Zdroj: Vlastní zpracování

Závěr

ITV oživuje a kultivovaně zpříjemňuje vzdělávací proces, což je pro žáky velmi přínosné. Během realizace ITV je rozvíjena vnitřní motivace k učení pomocí využití aktivizačních metod. Maňák (2003) k těmto metodám řadí metody diskusní, badatelské, situační, inscenační a didaktické hry. Z provedeného orientačního dotazníkového šetření je patrné, že se žáci s ITV setkávají na ZŠ alespoň jedenkrát ročně. Při samotné ITV žáci ve skupinkách vypracovávají různé úkoly, přičemž využívají dosavadních a nově získaných vědomostí, dovedností a zkušeností. ITV umožňuje uplatňování mezipředmětových vztahů v rámci obsahu jednotlivých předmětů a propojení teoretických poznatků s praktickými činnostmi.

Literatura

- Čáp, J. (2007). *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál.
Lokšová, I. (1999). *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*. Praha: Portál.
Maňák, J. (2003). *Výukové metody*. Brno: Paido.
Nakonečný, M. (1996). *Motivace lidského chování*. Praha: Academia.

Kontakt

PhDr. Monika Šindelková

Katedra fyziky, chemie a odborného vzdělávání, Pedagogická fakulta MU

Poříčí 7, 603 00 Brno, Česká republika

sindelkova@ped.muni.cz

Mgr. Irena Plucková, Ph.D.

Katedra fyziky, chemie a odborného vzdělávání, Pedagogická fakulta MU

Poříčí 7, 603 00 Brno, Česká republika

pluckova@mail.muni.cz

Bc. Martina Zouharová

Katedra fyziky, chemie a odborného vzdělávání, Pedagogická fakulta MU

Poříčí 7, 603 00 Brno, Česká republika

391703@mail.muni.cz